

Foto-obálka: petr grepl

Genetika na cestě k přírodě blízkému lesu

Se zájmem jsem si v jednom vydání časopisu Lesu zdar v loňském roce přečetl úvahu ing. Františka Lipowského, lesního správce z Lesní správy Jablunkov, o jeho zkušenostech a zásadách pěstování jedle v konkrétních podmínkách Lesní správy Jablunkov.

Se zájmem jsem si v jednom vydání časopisu Lesu zdar v loňském roce přečetl úvahu Ing. Františka Lipowského, lesního správce z Lesní správy Jablunkov, o jeho zkušenostech a zásadách pěstování jedle v konkrétních podmínkách Lesní správy Jablunkov.

Se vším, co v daném článku uvedl, nelze jinak, než souhlasit. Je to souhrn zkušeností praktického lesníka, který v zásadě ctí biologické

potřeby dřeviny klimaxového typu, kterou jedle bezesporu je a hodnotí dosavadní výsledky umělé i přirozené obnovy této dřeviny na své lesní správě. Všimá si a zdůrazňuje potřeby a zákonitosti růstové dynamiky jedle, kdy hlavní zásadou zdravého růstu a přirozených potřeb této dřeviny je v mládí odpovídající zástin s časově potřebným a dostatečným zakořeněním. V pozdějším věku pak příprava podmínek pro využití růstových schopností této dřeviny.

No ale někdo může namítnout, a často se tak stává : ..... tak se podívejte, jak jedle skvěle roste i na holinách a dokonce na rozsáhlých, kalamitních! Ano, ona na takových holinách skutečně tak skvěle roste a má i téměř metrové přírůsty, ale je jí to přirozené a vlastní? Zcela jistě není. To, že se tak projevuje je jen proto, že má především všechny potřebné podmínky a požitky pro první fázi vývoje rostlin (dřevin) pasečného typu, tzn. přípravných dřevin, které jsou svou orientací pionýry, tzn. jako první v přirozených podmínkách osidlují tyto holiny, rychle rostou, ale také rychle stárnou a hynou, jak uvádí také BACKMAN ve svých růstových zákonech. Vlastně tak hlavně připravují podmínky pro existenci zdravé a odolné klimaxové formy rostlin (dřevin) v následujícím období.

Svým způsobem pak lesníci často vědomě, někdy i nevědomě, z evidentně klimaxového typu dřeviny, jakou jedle bezesporu je, utvářejí dřeviny s projevy pionýrů, pokud jsou aplikovány na holiny větších výměr, kde nelze využít ani boční zástin mateřského porostu, který by alespoň částečně imitoval přirozené podmínky pro zdravý a přirozený vývoj této dřeviny, což mimo jiné zabezpečují také i přípravné dřeviny.

A není to jen jedle, která si v tomto smyslu zaslouží pozornost a správné zacházení. Každá dřevina je svým založením geneticky připravena k nějaké očekávané katastrofě, které pravidelně les historicky postihují. Dnes v nebývale krátkých intervalech. Proto také klimaxové dřeviny mají ve své genetické informaci část jedinců s pionýrskými vlastnostmi.

Podsadba jedle pod přípravnou dřevinou jeřábem.

Podsadba jedle pod monokulturou dubu.

Chytrá příroda to tak zajistila, že i rostliny (dřeviny) klimaxově zaměřené mohou dobře růst na holinách uměle založených nebo dříve vzniklých po různých přírodních procesech se vznikem holin. V takovémto prostředí však dominuje populace pionýrsky zaměřených jedinců a typ jedinců klimaxových je potlačován a naopak.

Po generace lesníci připravují sadební materiál v lesních školkách. V nich dochází k selekci rostlin. Jsou přednostně vybírány k reprodukci vždy ty zdánlivě nejlepší, nejvyšší, s nejlepší růstovou dynamikou apod. Zkusme vyslovit myšlenku. Nevybíráme již generace z klimaxového typu dřevin právě v lesních školkách přednostně typ pionýrsky orientovaný, jak bylo uvedeno v předešlém, a nezabezpečujeme tak spolehlivě posun klimaxového typu tímto výběrem blíže k pionýrům s nebezpečím důsledků z toho plynoucích? Je exaktně prokázáno, že při opakování nepříznivých situací v dalších generacích změny pokračují. Evidentně dochází ke genetickému posunu. Mění se charakter populace. Původně převážně klimaxová populace se může změnit na převážně pionýrskou. Ta pak má zúženou genetickou proměnlivost. Setrvá-li v této struktuře, má později i sníženou rezistenci a tudíž i nižší odolnostní potenciál.

V současné době řešíme v rámci téměř celého Moravskoslezského kraje, a dnes i jinde, spontánní hynutí smrku, který je také dřevinou klimaxového typu. Jeho hynutí je pozorováno především v porostech mladších a středního věku, a to na rozsáhlých plochách. Z výše uvedeného lze s rezervou dovodit, že jedním ze souhrnu vlivů může být i genetický posun této dřeviny, jak již bylo zmíněno, což může přispět svým dílem k rozpadu smrčin v oblasti. Znovu zdůrazňuji, jedním ze souhrnů vlivů, protože zcela evidentně zde působí především klimatické změny, sucho, degradace půd, dále václavka a kůrovec jako důsledek těchto vlivů. Jisté je jen jedno. Jestli chceme mít do budoucna les zdravý, odolný, v podstatě přírodě blízký, k čemuž jsme u LČR vedeni na základě i odpovídajícím způsobem zpracovaného interního materiálu „Program trvale udržitelného hospodaření v lesích, výchova a obnova lesa“, musíme zachovat, pokud možno, hlavní potřeby našich dřevin, a to především těch klimaxového typu. Můžeme o těchto zásadách polemizovat, pochybovat, vyvracet je apod., ale současné přírodní procesy nám spolehlivě ukazují, ve stále kratších časových intervalech a důsledcích, že něco není v pořádku, a je jen na posouzení, zda jsou to v lesnictví jen klimatické změny a imise.

Ing. Vítězslav Závodný, LS Město Albrechtice

Tradiční setkání beskydských lesníků

Tradice setkávání beskydských lesníků úspěšně pokračuje dál. Dnes už ani přesně nevím, zdali to byl nápad lesníků správy CHKO Beskydy či někoho z řad pracovníků beskydských lesních správ LČR, s. p., zorganizovat přímo v terénu společné setkání, na němž by si obě strany vyměnily názory na různou problematiku lesnictví, počínaje obnovou lesa, jeho výchovou, údržbou lesních cest atd., a to jak na samotném území CHKO Beskydy, tak třeba i mimo vlastní území CHKO.

První takovéto společné setkání proběhlo již v roce 2007. Setkání beskydských lesníků na lesní správě Jablunkov v letošním roce bylo tudíž už deváté v řadě. Pozvánku přijalo více jak 30 lesníků z řad lesních správ, KŘ Frýdek-Místek a Správy CHKO Beskydy. Dokonce se zúčastnili i zástupci dnes již navrácených církevních majetků ostravsko-opavského biskupství.

Takto pojatá a praktikovaná setkání lesníků různých organizací určitě přispívá k utužení vzájemného kamarádství, mnohé, na první pohled často nepřekonatelné, názorové rozdíly se stávají najednou snáze překonatelnými.

Tématem letošního ročníku byla především problematika zavádění a pěstování jedle v podmínkách 5 LVS u Lesní správy Jablunkov na revíru Písek a to v přímé souvislosti se škodami zvěří. Zároveň byla shlédnuta asanace lesní cesty Vojtová po rekordních přívalových srážkách v květnu roku 2010 a to technologií ERDOX. V témže roce došlo k historickému sesuvu v oblasti Gírové na ploše cca 20 ha. Zde přenechal člověk celou plochu „svému osudu“ nebo-li přírodě samotné. Ta již dnes nás přesvědčila o své síle a vůli uchovat život v té nejrozmanitější podobě. Plocha sesuvu dnes

v podstatě znova plně nalitla různými druhy dřevin. Matka příroda zde vytvořila existenční podmínky v podobě tůň i pro vodní ptactvo či obojživelníky. Tolik potřebný klid a kryt zde nachází i srnčí a vysoká zvěř. Ti, co tento sesuv viděli poprvé, byli překvapeni jeho rozsahem.

Kapitole zavádění a pěstování jedle do fáze prořezávek bylo věnováno celkem pět praktických ukázek. Účastníci setkání shlédli úspěšnou obnovu jedle většinou z přirozené obnovy a to i na větších plochách, řádově na několika hektarech. Snad určitým příjemným překvapením byla ukázka odrůstání

jedle v nejtěsnější blízkosti krmelců, které v zimním období pravidelně navštěvuje jak srnčí tak vysoká zvěř. Kupodivu jedle zde zatím nejeví žádné známky poškozování zimním ohryzem vysokou zvěří. Samozřejmě, že před zimním okusem je potřeba jedličky chránit, nejlépe nátěrem. Základní podmínku úspěchu je v tomto případě přiměřený stav zvěře. Troufám si říci, že honitba LČR, s. p. „Stožek – les“ , pronajata mysliveckému sdružení, tolik potřebný únosný stav zvěře nejen deklaruje, ale i v praxi naplňuje.

lesní správce Ing. František Lipowski
LS Jablunkov

Lesy České republiky finalistou NATURA 2000 Award 2015

Jedním z třidvaceti finalistů druhého ročníku prestižní evropské soutěže Natura 2000 Award 2015 se stal i sasko-český projekt zaměřený na revitalizaci rašelinišť mezi Horou sv. Šebestiána a Satzung. Vítězné projekty byly v Bruselu vyhlášeny 21. května v předvečer Mezinárodního dne biologické rozmanitosti OSN.

Realizátory projektu uskutečněného v letech 2012 až 2014 v centru Krušných hor byly Saské státní lesy (Sachsenforst) a podnik Lesy České republiky. Natura 2000 Award (Cena Natury 2000) je udělována za úspěchy v ochraně evropského přírodního dědictví v soustavě území Natura 2000. V letošním roce bylo přihlášeno celkem 93 projektů z celé Evropy, v pěti kategoriích. Jedním z nich byl i sasko-český

projekt Reviving peat grounds in Central Ore Mountains, přihlášený jeho vedoucím partnerem v kategorii Přeshraniční spolupráce a vytváření sítí. Na slavnostním ceremoniálu, konaném dne 21. 5. 2015 v Bruselu, byli vyhlášeni vítězové jednotlivých kategorií. Přestože se nakonec vítězem v této kategorii stal projekt DANUBEPARCS, zahrnující celkem 9 států, samotná nominace do finále této prestižní evropské ligy v ochraně přírody je bezpochyby významným oceněním všech organizací i jednotlivců, kteří se na našem společném projektu podíleli.

Sasko-český projekt s názvem Revitalizace rašelinišť mezi Horou Sv. Šebestiána a Satzung (Revitalisierung der Moore zwischen H. Sv. Sebestiana und Satzung) sestával z přípravné fáze (2010 – 2012), v rámci níž byly na obou stranách česko-saské hranice zajišťovány nezbytné průzkumy zájmového území. To se rozprostírá na hřebeni Krušných hor mezi obcemi Satzung (SRN) a Hora Sv. Šebestiána (ČR). Objednatelem průzkumů na české straně byl Krajský úřad Ústeckého kraje. Lesy ČR v této fázi poskytovaly součinnost bez začlenění mezi oficiální projektové partnery. Poté následovala fáze realizační (2012 – 2014), která probíhala za aktivní spolupráce celkem 6 partnerů, z toho 4 ve Svobodném státě Sasko a 2 v České republice. Vedoucím partnerem byl Staatsbetrieb Sachsenforst, Forstbezirk Marienberg (Marienberg). Dalšími saskými projektovými partnery byli

Landesdirektion Sachsen (Chemnitz), Zweckverband Naturpark Erzgebirge/Vogtland (Schleittau) a Sächsisches Landesamt für Umwelt, Landwirtschaft und Geologie (Dresden). Projektovými partnery v České republice byli Lesy ČR a Ústecký kraj.

Podstatné části zájmového území na německé straně náleží do ptačí oblasti Krušnohorský hřeben u obce Satzung (Erzgebirgskamm bei Satzung). Revitalizovaná rašeliniště jsou součástí evropsky významných lokalit „Rašeliniště a rašelinné lesy u obce Satzung“ a „Horské louky v okolí obcí Rübenau, Kühnhaide a Satzung“ („Moore und Moorwälder bei Satzung“ und „Bergwiesen um Rübenau, Kühnhaide und Satzung“). Rašelinné komplexy „Schwarze Heide“ a „Kriegswiese“ jsou od roku 1967, resp. 1961 chráněny jako přírodní rezervace. Tři čtvrtiny renaturované plochy jsou ve vlastnictví Svobodného státu Sasko a jsou spravovány a obhospodařovány státním podnikem Sachsenforst. Ostatní plochy jsou ve vlastnictví soukromých osob, popř. obcí. Na německé straně byla provedena aktivní revitalizační opatření v 10 rašeliništích na celkové ploše zhruba 200 ha.

Na české straně se projektová opatření týkala výhradně pozemků ve vlastnictví České republiky, s právem hospodařit Lesů ČR, v obvodu Lesní správy Klášterec nad Ohří. Proběhla revitalizace části Rašeliniště pod Jelení horou v okrese Chomutov, na celkové ploše cca 10 ha. Území je součástí ptačí oblasti Novodomské rašeliniště – Kovářská, ramsarského mokřadu Krušnohorská rašeliniště (2006) a přírodní rezervace Prameniště Chomutovky (2012). Rašelinné biotopy v tomto území byly v minulosti narušeny sítí odvodňovacích příkopů, v důsledku čehož docházelo k degradačním mineralizačním procesům. Samovolné zanášení probíhalo velmi pomalu a v erozně exponovaných strmých částech příkopů bylo nereálné. Proto bylo rozhodnuto o uzavření příkopů o celkové délce 2 400 m souborem 281 sypaných, prkenných nebo kombinovaných hrazení, která mají za cíl zadržet a zpomalit odtok povrchové vody a postupně obnovit původní biotopy. Za účelem ověření funkčnosti provedených opatření bude probíhat následný monitoring, zajišťovaný opět Krajským úřadem Ústeckého kraje. Dalším opatřením byla obnova konektivity rašelinišť na obou stranách státní hranice obnovením propustku pod lesní cestou Jilmová. Celkové náklady na projekt Revitalizace rašelinišť mezi Horou Svatého Šebestiána a Satzung - realizační fáze u Lesů ČR činily 2 405 288 Kč, z toho dotace z ERDF 74 327 EUR (2 035 453 Kč).

Více informací o projektu, včetně rozsahu opatření na saské straně a závěrečné publikace z jeho realizační fáze, je k dispozici [zde](#).

V návaznosti na dosavadní úspěšnou spolupráci mezi Saskými lesy a Lesy ČR probíhají jednání o přípravě další spolupráce v oblasti Krušných hor, mimo jiné s cílem aktivní podpory zdejší populace tetřívka obecného, která je jednou z posledních vitálních populací tohoto druhu ve střední Evropě.

Další informace

V rámci Evropského fondu pro regionální rozvoj, Programu ZIEL 3 / CÍL 3 na podporu přeshraniční spolupráce 2007-2013 mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko, se v programovacím období 2007 – 2013 uskutečnilo celkem 239 projektů. Lesy České republiky se zapojily jako projektový partner do 3 projektů – viz tabulka:

Cíl 3 - Evropská územní spolupráce

Operační program Přeshraniční spolupráce Svobodný stát Sasko - Česká republika 2007–2013
podporováno z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF)

Prioritní osa 2 Rozvoj hospodářství a cestovního ruchu

Prioritní osa 3 Zlepšení situace přírody a životního prostředí

NÁZEV PROJEKTU	Kraj	Registr.číslo žádosti	OP	Oblast podpory	Role	Podpora (EUR)
Výzkum možností minimalizace obsahu organických škodlivin ve zdrojích pitných vod v Krušných horách	Ústecký	100018987	Sasko-ČR	2. Opatření v oblasti protipovodňové ochrany, vodního hospodářství a vodních staveb, ochrany vodních toků	Projektový partner	178 500
Nový plavební kanál z horního toku Flájského potoka do Freiberské Muldy – kulturně historická naučná stezka	Ústecký	100091069	Sasko-ČR	2.2 Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v oblasti cestovního ruchu	Projektový partner	48 648
Revitalizace rašeliniště mezi H.Sv. Šebestána a Satzung-realizační fáze	Ústecký	110011560	Sasko-ČR	3.1 Kooperace v oblasti ochrany klimatu, ochrany přírody, péče o krajinu a odpadové hospodářství	Projektový partner	165 917

Zrealizované/profinancované projekty

www.ziel3-cil3.eu

Europäische Union, Europäischer Fonds für regionale Entwicklung; Investition in Ihre Zukunft / Evropská unie, Evropský fond pro regionální rozvoj; Investice do vaší budoucnosti

Ziel 3 | Cíl 3

Ahoj sousede, Hala Našinci, 2007-2013, www.ziel3-cil3.eu

Lyžařské soutěže lesníků ČR hostila Železná Ruda

Letošní jubilejní 20. ročník Lyžařských soutěží lesníků a 1. ročník Lyžařských soutěží zaměstnanců Lesů České republiky, s.p., se uskutečnily netradičně až v půlce března. Tyto soutěže se vrátily na Šumavu po velmi dlouhé době a prvně tyto závody hostila kolébka sjezdového lyžování na Šumavě - Železná Ruda.

Ve dnech 12.-15. 3. 2015 se lyžařská sportoviště v okolí hotelu Belveder zaplnila téměř 200 lyžujícími lesníky a jejich rodinnými příslušníky z celé republiky. Pořadatelství těchto soutěží se úspěšně ujali zaměstnanci Lesů ČR, lesní správy Železná Ruda. I přes ne příliš příznivé sněhové podmínky, které panovaly začátkem března, se podařilo za velkého úsilí organizátorů připravit pro závod nově

zrekonstruovaný Lesní běžecký areál Belveder. Tyto závodní okruhy Lesy ČR v loňském roce rozšířily pro strojovou úpravu běžeckých stop a opatřily značením pro snazší orientaci.

První den závodů probíhala tradiční prezentace závodníků, jejich ubytování a příprava na obří slalom. Ten se uskutečnil v pátek 13. března a byl to pro všechny zúčastněné v pravdě šťastný den, protože všichni startující nástrahy tratě zvládli v pořádku a ve zdraví. První den soutěží přinesl nejvíce radosti místním, kteří se ve startovním poli 94 závodníků rozhodně neztratili. Nejrychlejší juniorem se stal

Tomáš Najman, mezi muži Petr Najman (oba ze Železné Rudy) a z žen slalomovými brankami nejrychleji projela manželka místního revírníka, Markéta Havlíčková ze Zámýšle.

Odpoledne se většina závodníků rychle přezula do běžeckých bot, protože probíhal trénink na sobotní běh na lyžích se střelbou. Většina soutěžících měla především zájem o vyzkoušení si střelby ze vzduchovek na biatlonové terče a projet si velmi náročné závodní tratě. Páteční večer je již tradičně ve znamení odborné lesnické přednášky. Letos byl zpestřen skoro hodinovým koncertem Železnorudského smíšeného sboru pod vedením Martina Červenky. Pozvání organizátorů pak přijal ředitel NP a CHKO Šumava, Mgr. Pavel Hubený, který svým osobitým přednesem zaujal většinu přítomných a díky široké diskuzi našla většina přítomných odpověď na své otázky, za což mu patří velký dík.

V sobotu nad Šumavou lehce sněžilo a tratě byly řádně promrzlé. Ne však již samotní soutěžící. Na 5km trat' se krom žen vydali i junioři, přičemž vítězi kategorie, Vojtíšku Velátovi z Vodňan bylo teprve 10 let. Mezi ženami zvítězila jedna z favoritek, Anička Beranová z Orlických hor. Velké uznání patří i paní Olze Hýblové, která, ač útočila na vítězství, neváhala poskytnout první pomoc jedné zraněné závodnici a současně doběhla v 2. nejlepším čase ve své kategorii. Mužů se na 10km trat' vydalo celkem 86 a zde opět potvrdil vysokou fyzickou připravenost revírník ze Dvora Králové, Zdeněk Melša. V celkovém pořadí se pak do první pětky, krom třetího Jaroslava Hýbla, dostali už jen zástupci rodiny Beranů z Orlických hor.

Večer pak v hotelu Belveder proběhl slavnostní večer s vyhlášením vítězů v jednotlivých kategoriích. Zvláštní kategorií byla kombinace, v které se hodnotí úspěchy závodníků jak v běhu, tak i v obřím slalomu. V této soutěži lyžařské všestrannosti si mezi nejmladšími cenu odnesl Vojtíšek Velát, mezi ženami se radovala sušická rodačka Markéta Havlíčková a z mužů opět Zdeněk Melša.

Zvlášť pak byli hodnoceni zaměstnanci Lesů ČR, s.p., pro které to bylo první „firemní“ klání tohoto druhu. V obřím slalomu nenašel přemohitele Petr Najman (LS Železná Ruda), mezi ženami pak Šárka Halamová (KŘ Liberec), která zvítězila rovněž i v kombinaci. Běh i kombinaci ovládl již zmíněný Zdeněk Melša (LS Dvůr Králové) a z žen zaběhla 5 km trat' nejrychleji místní revírnice a želízko v ohni, Gisela Kopelentová.

Ceny všem zúčastněným předával výrobně-technický ředitel LČR Ing. Václav Lidický. Po vyhlášení výsledků zábavu rozproudila swingová kapela ze Sušice, Karavana swingers band, pod vedením kapelníka Tomáše Zeleného a před půlnocí je vystřídal DJ Mára, který se o taneční zábavu zdařile staral až do ranních hodin. Závěrečný společenský večer jen podtrhl to, že v závodech samotných nejde jen o sportovní výkony, ale o radost z překonání sama sebe a především o setkání s přáteli a kamarády.

Velký dík organizátorů patří Sdružení pro aktivity lesníků – lyžařů, v čele s Jiřím Beranem mladším, které veškeré tyto akce zaštiťuje. Dále je třeba poděkovat hlavním sponzorům, Lesům České republiky, s.p., Jihozápadní dřevařské a.s., Triumfě Energo s.r.o., PDS, s.r.o., Ski & Bike Špičák a celé řadě drobných sponzorů, kteří poskytli hodnotné ceny. Více na www.sportlesniku.cz

Petr Havlíček, LS Železná Ruda

Historie železářství na revíru Okrouhlík

První nejasná zmínka o železářství a využití vodního kola v této oblasti pochází z doby mezi lety 1483-1488, kdy měl vzniknout tzv. Hlubocký hamr. Jeho situování je velice zajímavé a ukazuje na umělý zásah do toku Bílého potoka.

Dobu jeho vzniku však nelze s jistotou prokázat. Jeden z prvních doložených hamrů v dané oblasti vznikl v letech 1705-1715 na levém břehu Svratky, naproti hradu Veveří. Toto místo však bylo zatopeno při stavbě Brněnské přehrady. Hamr byl po několika málo letech svého provozu opuštěn a za hraběte Prospera ze Sizendorfu byl v roce 1716 postaven přibližně 2 kilometry nad Veverskou Bítýškou na proudu Bílého potoka,

nový hamr. V roce 1724 nad ním byla proti proudu potoka, na Šmelcovně postavena vysoká dřevouhelná pec. Později byly oba provozy spojeny, pravděpodobně z důvodu větší spotřeby železa. Huť na Šmelcovně se na krátkou dobu zařadila mezi nejlepší pece v korunních zemích Čech, Moravy a Slezska, jak v množství výrobků, tak v modernizaci zařízení a provozu. Jejím neúspěšnějším provozovatelem byl T. Svoboda. Krátce před jeho smrtí v roce 1873 byl však provoz uzavřen. Hlavní příčinou zastavení provozu byl fakt, že dřevouhelná pec nemohla konkurovat vysokým pecím na koks.

V roce 1885 dal tehdejší majitel baron Hirsch budovy i pece strhnout a zařízení i stavební materiál odprodal.

Milan Šalplachta

revírník, LS Náměšť nad Oslavou

Obnova Jindřichovy lávky

Nejvýznamnějším a zároveň posledním majitelem Náměšťského panství, které dnes spadá pod Lesní správu Náměšť nad Oslavou, LHC Náměšť nad Oslavou, byl rod Haugwitzů. Ze svého zámku

v Náměšti nad Oslavou často zajížděli na lovecký zámek na Vlčím kopci. Při cestě na tento lovecký zámek, používaný převážně k podzimním lovům šlechty na černou zvěř v přilehlé oboře, bylo zapotřebí překonat řeku Oslavu.

Od roku 1830, kdy byl zámek dostavěn, až do roku 1930 musel být použit při překonání řeky brod. V letech 1929-1930 byla o několik málo

metrů nad používaným brodem, zbudována členy Klubu Československých turistů z Třebíče dřevěná

lávka. Na počest tehdejšího majitele Jindřicha Viléma Haugwitze byla pojmenována jako „Jindřichova lávka“.

Při velké vodě v červenci 1937 však došlo k jejímu stržení. Po opadnutí vody byla nalezena až několik kilometrů po proudu u obce Oslavany, odkud byla přivezena zpět, opravena a znovu instalována. Po druhé světové válce došlo při jarním tání ledovými krami bohužel opět k dalšímu stržení, ale k obnovení již nikoli. Zůstaly po ní pouze pilíře, na kterých je patrné působení času a nepříznivých klimatických podmínek. Poničené pilíře zmiňované dřevěné lávky se nachází v přírodní rezervaci Údolí Oslavy a Chvojnice. V blízkém okolí se rovněž nachází další historické stavby jako jsou Gloriet, Vápenice a zřícenina hradu Lamberk.

V současné době připravují Lesy ČR, s.p., LS Náměšť nad Oslavou projektovou dokumentaci na obnovu této lávky, která by znovu spojila levý a pravý břeh řeky Oslavy a tím i revír Náměšť s revírem Mohelno. Náklady jsou odhadovány zhruba na 2.500 000,- Kč a na stavbu by měly být použity dotace z EU, popř. bude stavba hrazena z programu 2020, který slouží k zajištění cílů veřejného zájmu u LČR. Samotná realizace projektu proběhne pravděpodobně v roce 2016.

Zmiňovaná lávka by se také v budoucnu měla stát součástí plánované cyklostezky Anina alej, která by kopírovala historickou cestu z Náměšťského zámku na lovecký zámeček na Vlčím kopci, rozhlednu Babylon a Mohelenskou hadcovu step. Tato turistická trasa je hojně využívána již nyní, ale vzhledem k tomu, že řeku Oslavu v těchto místech lze překonat pouze broděním, většina turistů od této trasy prozatím raději ustoupí.

Mojmír Balvín

revírník, LS Náměšť nad Oslavou

Popis fotografií:

- Jindřichova lávka - zbytky pilířů

- Jindřichova lávka - brod přes Oslavu

Ledovková kalamita na Lesní správě Náměšť nad Oslavou

Začátkem prosince loňského roku byly porosty na území spravovaném Lesní správou Náměšť nad Oslavou zasaženy ledovkovou kalamitou.

Způsob a rozsah poškození porostů byl odlišný. Škody vznikly bez ohledu na stanovištní podmínky a dřevinnou skladbu. Poškozené byly smrkové monokultury, borové mlaziny, ale i listnaté porosty. U listnatých porostů mělo zásadní vliv na poškození nasycení nezamrzlé půdy vodou. Smrk byl poškozen vrcholkovými zlomy především ve starších porostech. Zlomením vrcholů vzniká škoda ztrátou přírůstu

a zhoršením kvality kmene, neboť dřevo v místě zlomu bývá napadeno hnilobou. Borovice byla nejvíce poškozena v mlazinách a tyčkovinách, kdy byly celé porosty vyvráceny nebo ohnuty pod tíhou ledovky. Nejvíce překvapující byl rozsah a způsob poškození listnatých porostů, kdy se většina dřevin ukázala spíše jako meliorační než zpevňující. Listnaté porosty byly v menším množství rozlámané, ve větší míře však vyvrácené. Převaha vývrátů v dubových i bukových porostech postrádá logiku. Porosty byly založeny kvalitním sadebním materiálem na vhodném stanovišti a řádně vychovávané.

Při zjišťování rozsahu škod a následném zahájení zpracování bylo nemožné, nevšimnout si rozrušení kolegů revírníků, kteří byli u zakládání porostů, u jejich výchovy a takřka každý den sledovali a usměrňovali vývoj svěřené části lesa. Těšili se, až předají spravovanou část lesa svým nástupcům, kteří jejich práci náležitě zhodnotí. Je těžké, vidět lesníka, který tráví veškerý volný čas v lese, jak stojí u poškozeného porostu a jen stěží zatlačuje slzy v očích. Po chvíli rozjímání však již musí plánovat způsoby a postup prací při odstranění škod a zakládání nových porostů.

Škody se na území LS Náměšť po upřesněných odhadech vyšplhaly na 55 000 m³. Jedná se o největší poškození způsobené abiotickými činiteli za posledních deset let.

Průběh zpracování kalamitního dříví je uspokojujivý, práce byly zahájeny dodavatelem prací na komplexní zakázce bezodkladně. Na zpracování kalamity bylo nasazeno osm harvestorových uzlů a došlo rovněž k posílení kapacit v řadách dřevorubců. Za stávajících příznivých podmínek bude kalamitní dříví ze zimního období zpracováno v zákonném termínu do 31. května, resp. do 30. června tohoto roku v polohách nad 600 m nad mořem.

Ledovkovou kalamitou bylo bez nadsázky, více či méně, zasaženo celé území LS Náměšť nad Oslavou. Výše škod je zarážející, především z důvodu, že se nejedná o jiné z abiotických činitelů, které na našem území způsobují opakovaně škody většího rozsahu. Nejednalo se o vítr ani o námrazu, případně o kombinaci těchto vlivů. Váha ledu na korunách stromů v kombinaci s nezamrzlou půdou nasycenou vodou se ukázali jako fatální bez ohledu na věk, rozlohu, zakmenění a dřevinnou skladbu porostů. Je pravděpodobné, že se změnou klimatu budou nepředvídatelné povětrnostní vlivy získávat na významu a budou se opakovat. Povinností nás lesníků je, těmto škodám pokud možno předcházet a hospodařit ve spravovaných lesích v souladu s Sturmpercht & Rauhacht principy trvale udržitelného hospodaření.

Michal Toufar, DiS.
zástupce lesního správce,
LS Náměšť nad Oslavou

Síje lesních dřevin

Na LHC Znojmo v přírodní oblasti 35 Jihomoravské úvaly jsou každoročně prováděny lesní síje dřevin dubu zimního a ořešáku černého.

Při samotné síji se na plochách naorávají rýhy jednoradičným pluhem ve vzdálenosti 1,30 m. Na hydraulice traktoru je nastavena plovoucí poloha, aby hloubka rýhy byla vždy stejná. Následně se roznese do rýh semeno. Jak semeno dubu, tak ořešáku se do rýh dává ve stejné vzdálenosti, a sice 30 cm od sebe. Dávka žaludů je 250-300 kg/ha a u ořešáku je spotřeba suroviny 1000-1200 kg/ha podle velikosti ořechů.

Semeno by nemělo zůstat více jak 10 cm pod povrchem půdy. Ořechy získáváme z vlastních uznaných porostů, které mají stáří okolo sta let. Následující rok na jaře těstě před rašením semen se plocha celoplošně ošetří Roundupem. Rašící semenáčky pak stejnoměrně vyrůstají z půdy a je jednodušší další ochrana proti buření. Na živných a vlhkých stanovištích v lužních lesích nebývá

obnova síjí vždy úplně úspěšná z důvodu agresivní buřeně. Proto je vhodnější síjí provádět na sušších stanovištích a to žaludem dubu zimního. V síjí žaludů je vhodné místo prvního ožínání řádky prokopat a prokypřit motykou a meziřádky ošetřit chemicky.

Ořešák černý (*juglans nigra*) je introdukovaná severoamerická dřevina dovezená začátkem 19. století a je stále považován za nepůvodní dřevinu. V původní domovině je areál rozšíření ve východní a severní části Ameriky. Na severu zasahuje k velkým kanadským jezerům k jižnímu Ontariu a Michigenu. Růst ořešáku černého a jeho produkční možnosti byly předmětem studií v USA, ale i v Evropě. Udává se, že dosahuje výšek 30 – 50 metrů na nejvhodnějších stanovištích. V Evropě byl ořešák poprvé vysazen v Porýní. Vzhledem k jeho ekologickým nárokům je lesnický rozšířen především v přírodní oblasti 35 Jihomoravské úvaly a to zejména v lužních lesích prvního vegetačního stupně.

Ořešák černý je světlo milnou dřevinou a z hlediska nároků na půdu je jednou z nejnáročnějších dřevin. Vyžaduje hlubokou a svěží půdu, bohatou živinami a humusem, proto mu vyhovují hluboké propustné lužní půdy na jižní Moravě, kde případný deficit srážek oproti své domovině nahrazuje spodní voda v dosažitelné hloubce. Porosty jsou mimořádně kvalitní a dosahují vyššího tloušťkového i výškového růstu než porosty dubu a jasanu. Samotné dřevo ořešáku černého je nejcennějším dřevem ze všech dřevin u nás.

Zakládání porostů ořešáku prostřednictvím síje ořechů je jednodušší a méně nákladné než výsadba sazenic, a to z toho důvodu, že sazenice ořešáku nesnáší přesazení. Ořešák v našich podmínkách netrpí chorobami a je výrazně odolnější proti okusu zvěří. Sazenice v prvních letech vykazují velké výškové přírůsty a při správné ochraně proti buřeni mohou být kultury ořešáku zajištěny již ve třech letech. Ořešák černý vykazuje určitý antagonismus vůči jiným dřevinám a rostlinám rostoucím v zóně dosahu jeho kořenů. Je to způsobeno toxickou látkou zvanou juglon, která se nalézá v listech, kůře, kořenech i oplodí. Některé druhy rostlin jsou vůči juglonu rezistentní jiné ovšem velmi citlivé (borovice lesní, vejmutovka a rajčata).

Břetislav Karas

revírník, LS Znojmo

foto:

- uznávaný strom ořešáku černého

- síje ořešáku černého založená na podzim roku 2011

Naučná stezka Pod Kraveckým zámekem

Lesní správa Znojmo vybuodovala z prostředků státního podniku v rámci Programu 2020 na revíru Kravsko, na území přírodního parku Jevišovka, naučnou stezku. Tato byla v 1. etapě, v hodnotě cca

800 tis. Kč, vystavěna jako 2,1 km dlouhý, citlivě zakomponovaný ovál, vedoucí okolo Zámeckého rybníka a procházející porosty bývalého zámeckého parku náležícího k zámku Kravsko.

Historie tohoto zámku sahá až do druhé poloviny 18. století, kdy jej jako zničenou tvrz odkoupil hrabě Jan Václav Ugarte a v letech 1789 – 1796 nechal přestavět na barokní, v dnešní době bohužel nepřístupný, zámek patřící soukromé osobě. Do tohoto období patří i založení zámeckého parku, jehož dnešní rozloha je 4,4 ha. Roste zde na 12 druhů jehličnatých a 56 druhů listnatých stromů a keřů. Toho bylo využito i při stavbě naučné lesnické stezky, která bude v letošním roce ve 2. etapě stavby osazena informačními tabulemi a popisovými tabulkami.

Celá stezka je značená, přístup na ní je vzhledem k dostupnosti možný v několika úsecích, např. po cestě od obecního úřadu. K odpočinku slouží 5 laviček rozmístěných po trase a na vyhlídce nad rybníkem je umístěn i přístřešek se stolem. Návštěvníci mohou stezku využívat celoročně.

Text a foto:

Ing. Soňa Světlíková

technik lesní správy

Jeden z nás

Z historie i současnosti známe mnoho slavných a významných českých lesníků, kteří svou prací zanechali či zanechávají svou nesmazatelnou stopu, a to v podobě praktických nebo teoretických

pohledů na hospodaření v lesích. Jsou však dnes mezi námi i takoví, o kterých se lesnická literatura nijak nezmiňuje a kteří nevcházejí do širšího povědomí lesnické veřejnosti. A přece tyto lesníci svou prací a svým celoživotním posláním tuto svoji stopu výrazně do lesa otiskli. Jedním z nich je zcela určitě i pan Ing. Gustav Beiger.

Narodil se 21. září 1942 v Jablunkově. Snad už jako malému klukovi mu učaroval nádherný pohled na okolní jablunkovské lesy a předurčil tím jeho profesní kariéru. V roce 1959, kdy ukončil

tzv. „jedenáctiletku“, nastoupil Ing. Beiger na LTŠ v Hranicích na Moravě do abiturientského lesnického kurzu. Tento kurz úspěšně ukončil v roce 1961 závěrečnou zkouškou. V téže roce nastoupil jako tenkrát všichni pořádní chlapi na dvouletou základní vojenskou službu. Po návratu z vojny v roce 1963 byl přijat do trvalého pracovního poměru k LZ Jablunkov, a to do funkce technika polesí v Horní Lomné, kde setrval do roku 1966, posledním rokem pak ve funkci vedoucího polesí. V tomto roce si ho bývalý ředitel LZ Jablunkov pan Gajdušek povolal na ústředí LZ a nabídl mu funkci technologa. A to byla pro něho ta pravá parketa. V roce 1973 byl jmenován vedoucím technologem LZ. Při svých náročných pracovních povinnostech dokázal po 6-ti letech dálkovém studiu na Lesnické fakultě v Brně v roce 1971 obhájit titul lesního inženýra.

Kdo zná Ing. Beigera osobně, kdo měl možnost poznat jeho odvedenou práci ve funkci vedoucího technologa LZ, kterou vykonával úspěšně až do poloviny roku 1992, mu musí složit hlubokou poklonu. Za čtvrtstoletí výkonu této funkce se doslova nasmazatelně zapsal coby vynikající budovatel lesních cest a svážnic. Do této doby mnohdy doslova nepřístupné lokality s bohatou dřevní zásobou se rázem staly dobře přístupnými pro lesní techniku. A nebyly to stavby jenom toho charakteru. Musíme připomenout, že Ing. Beiger byl pověřen zbudováním dvou dřevoskladů, jedné pily a četných dalších budov, které byly určeny jednak pro bydlení zaměstnanců LZ a jednak sloužily jako technické zázemí pro lesní výrobu. Svými pracovními kolegy byl v této funkci vždy plně respektován.

Se vznikem LČR, s.p., v roce 1992 začíná pro Ing. Beigera nová profesní kariéra. Od 1. 7. 1992 až do 31. 12. 2003 zastává funkci lesního správce lesní správy Jablunkov. Kdo osobně zažil tuto dobu, kdy transformací lesních závodů vznikaly na straně jedné organizační jednotky LČR, s.p., a na straně druhé soukromé podnikající subjekty, ten mi dá jistě za pravdu, že to byla doba plná výzev a lesnického očekávání. Ing. Beiger přijal funkci lesního správce s plným elánem a odhodláním, což se potvrdilo tím, že po celou dobu výkonu funkce lesního správce Lesní správa Jablunkov vždy plnila očekávání mateřského podniku bez jakýchkoliv otřesů či větších problémů. Náročnou dobu majetkových restitucí, dobu změněného přístupu ke způsobu hospodaření v lesích zvládal Ing. Beiger s přehledem. U kolektivu zaměstnanců lesní správy byl vždy jednoznačně respektovanou autoritou.

V současné době si užívá zaslouženého důchodu. Jako každý správný důchodce ani on „pořád nemá čas“. A to je dobře. Svědčí to o jeho vitalitě. Věnuje se především své velké zálibě, kterou je fotografování. Troufám si říci, že mezi soudobými našimi fotografy má jméno Beiger své opodstatněné místo. Svědčí o tom velké množství autorských výstav a výstav pod hlavičkou Fotoklubu Jablunkov, na kterých své fotografie prezentoval.

Popřejme Ing. Beigerovi mnoho dalších let v plné svěžesti a ať mu to pěkně fotí.

Ing. Lipowski, lesní správce

Lesopark Miloňovky

Lesopark Miloňovky se nachází v obci Velké Karlovice pod správou Lesy České republiky s. p., Lesní správa Vsetín. V lesoparku se nachází kamenná hrobka zakladatelů skláren ve Velkých Karlovicích, kolem níž prochází turistická stezka z Velkých Karlovic do Karolinky.

Historie

V roce 1840 se židovská rodina Reichů, která původně žila v Buchlovicích, kde provozovala sklárnu,

přestěhovala do Velkých Karlovic. Bratři Samuel a Salomon Reichovi si pronajali Františčinu huť a přesunuli zde centrum své sklářské výroby. V roce 1862 museli z důvodu nedostatečných výrobních kapacit a vysoké poptávky vybudovat novou sklárnu „Mariánskou huť“. Sklo z karlovských skláren se vyváželo do mnoha zemí Evropy, nejvíce však do Uher, kam se plavilo po Váhu a Dunaji až do Budapešti. Po skončení 1. světové války a s rostoucí

konkurencí již sklárna nenavázala na předválečný rozmach a hospodářská krize v r. 1929 významným dílem přispěla k tomu, že dne 13. prosince 1930 byla výroba zcela zastavena. Existence skláren byla pro Velké Karlovice obrovským přínosem. Sklářské hutě přispěly k hospodářskému rozvoji obce a ve svém největším rozmachu zaměstnávaly až 350 lidí.

Salomon Reich byl dlouholetým starostou obce Velké Karlovice. Zasloužil se o založení a vybavení karlovských škol, o budování silnic v obci, o regulaci řeky Bečvy nebo o napojení na železniční síť. Čeští i němečtí obyvatelé si ho velmi vážili. Staral se o přestárlé dělníky a vdovy po sklářských mistrech. Financoval vaření polévek pro chudé žáky ve školách. Největší místnost v jeho domě sloužila jako soukromá synagoga pro bohoslužby příslušníků židovského vyznání. Přispíval i na náboženské akce římskokatolické církve jako mše, náboženské průvody a sbírky pro sociálně slabé.

Lesopark, úprava okolí

Záměrem řešení lesoparku je obnovit pietní místo tak, aby stavební úpravy respektovaly přírodní prostředí a zároveň dostatečně informovaly o celé významné historii, která výrazně ovlivnila životy obyvatel Velkých Karlovic. Aby byla umožněna oprava hrobky a jejího bezprostředního okolí, je potřeba prostor zbavit náletových dřevin. Navazující terén bude vymodelován a následně osázen

původním bylinným patrem lesního společenstva - např. kaprad' samec (*Dryopteris filix -mas*), mařinka vonná (*Galium odoratum*), udatna lesní (*Aruncus vulgaris*, barvínek menší (*Vinca minor*) aj.

V rámci řešení turistické stezky z Velkých Karlovic, procházející kolem hrobky rodiny Reichů a dále po hřebeni směrem k obci Karolinka, bude postaven dřevěný přístřešek s krásným výhledem do karlovického údolí. Historie oblasti bude pro návštěvníky a turisty shrnuta na informační tabuli, která bude osazena v lesoparku. Obnova lesoparku a stavební úpravy budou hrazeny z prostředků Lesů České republiky, s.p. z Programu 2020.

Fotografie:

- Velké Karlovice

- aktuální stav kamenné hrobky

Jarní probuzení parku v Bruntále

V pátek 24. 4. 2015 u příležitosti oslav Dne Země se Lesy České republiky, s. p., Lesní správa Bruntál, zúčastnily akce „Jarní probuzení parku“ v Bruntále. Lesní správa Bruntál se na této akci podílí pravidelně (letos již 5. ročník) ve spolupráci s organizací Střediska volného času Bruntál.

Pro děti ze základních až po střední školy byly připraveny nejrůznější hry, kvízy a aktivity, např. poznávačka lesních dřevin a zvířat, křížovky, hlavolamy a bludiště na témata týkající se lesa a přírody. Pro nejmenší děti byl připraven panel pro prohazování míčků divočákem, skládání dřevěných kostek s obrázky a skládání puzzlí brouků a motýlů, kteří se vyskytují v lese.

Novinkou byl banner „doupný strom“, na který děti umísťovaly brouky, motýly i savce podle toho, kde by je na stromě hledaly. Program LS Bruntál byl doplněn ukázkami sokolnictví skupiny NYCTEA a ukázkou vyřezávání dřevěných soch motorovou pilou. Děti, které splnily úkoly na jednotlivých stanovištích, byly odměněny razítkem a na konci sladkou odměnou v podobě koláčků a bonbonů s logem LČR.

Kromě aktivit LČR, s. p., LS Bruntál měly pro děti připraveny stánky také CHKO Jeseníky, chráněné dílny Sagapo, myslivecký spolek OSMK, Open House, projížďky na koních, Střední průmyslová škola a Obchodní akademie Bruntál, stanoviště herpetologa a další. Program provázelo ideální počasí a hojná účastí dětí a dospělých (cca 1451) v dopoledních i odpoledních hodinách.

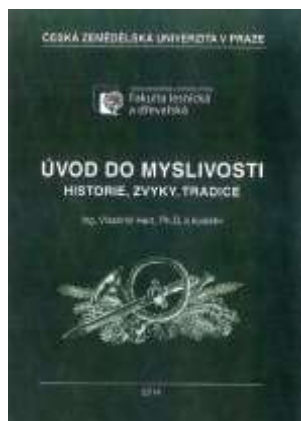
Ing. Miroslava Zlámalová

Přírůstky v technické knihovně Ředitelství LČR

Úvod do myslivosti. Historie, zvyky, tradice

Vlastimil Hart a kolektiv

Skriptum je určené především pro posluchače bakalářského studijního oboru "Provoz a řízení myslivosti" na Fakultě lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze a dále pro všechny studenty lesnických a zemědělských oborů na České zemědělské univerzitě v Praze, kteří se zajímají o studium myslivosti, a dalším zájemcům o přírodu a aktivní ochranu krajiny. První vydaný učební text v rámci vydávání specializovaných skript z jednotlivých odborných disciplín v rámci hlubšího studia myslivosti, má za úkol vysvětlit a přiblížit vznik, smysl a společenskou úlohu české myslivosti, která se díky svému významu stala součástí Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky.

Učební text probírá následující témata: co je vlastně myslivost?, od lovu k myslivosti, pohanští bohové, odraz myslivosti v kultuře, mezinárodní organizace, dohody a směrnice vztahující se k lovu a myslivosti, české myslivecké organizace a aktivity, myslivecké obyčeje a pověry, myslivecké zvyky a tradice.

Vydala Česká zemědělská univerzita v Praze ve vydavatelství Druckvo, s.r.o., Praha, 2014.

XVII. Sněm lesníků na téma: Myslivost a škody zvěří, jejich eliminace zimním přikrmováním

Sborník příspěvků ze XVII. Sněmu lesníků (Horní Planá, 20. 11. 2014), který pořádala Česká lesnická společnost, o.s., ve spolupráci s Lesy České republiky, s.p., a Vojenskými lesy a statky ČR, s.p., za finančního přispění Ministerstva zemědělství.

Obsah XVII. Sněmu lesníků byl stejně jako v roce 2013 zaměřen na aktuální mysliveckou problematiku. Konkrétně se tento ročník věnoval škodám zvěří na honebních pozemcích. Pro některé honitby mohou být vyčíslené škody velice zatěžující, mnohdy i likvidační. Tuto problematiku je ale potřeba vnímat z pohledu vlastníků honebních pozemků. Do této doby však ani generace provozních lesníků, zemědělců ani týmy vědců nenašly uspokojivý recept na řešení této problematiky. Přáním pořadatelů je, aby příspěvky z tohoto sněmu podaly návod, jak efektivně škodám předcházet, případně aby přispěly ke snížení vznikajících škod.

Vydala Česká lesnická společnost, o.s., Praha, 2014.

Škody zvěří a jejich řešení

Sborník z celostátní konference (Brno, 9. 2. 1995), kterou pořádaly Fakulta lesnická a dřevařská Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně, Ministerstvo zemědělství České republiky a Národní lesnický komitét.

Celostátní konference se zabývala řešením problému škod zvěří a celého souboru dalších otázek s tím spojených. Jádro sborníku tvoří referáty, které byly voleny tak, aby problém škod zvěří byl pokud možno komplexně popsán i analyzován a aby se zde objevily návrhy na řešení, a to pokud možno nejednostranné, tzn. jak z pohledu ochrany lesa a lesního hospodáře, tak z pohledu mysliveckého hospodáře. Referáty obsahují celkový a patrně netradiční rozbor podstaty problému škod zvěří, včetně hodnocení jejich historie, způsobu řešení a vývoje škod a aktualizace jejich výše. Seznamují s nejnovějšími poznatky o bionomii, chování a výživě zvěře a s představou rajonizace chovu zvěře, která by mohla být podkladem pro myslivecké plánování. Probírají možnosti snížení škod ze strany mysliveckého hospodáře a představu o systémovém využití kontrolních a srovnávacích ploch pro monitorování a úpravu stavů zvěře i pro stanovení škod. Většina referátů pak také řeší možnost zamezení škodám, a to v první řadě přiměřenou redukcí stavů zvěře a úpravou druhového zastoupení. Návrhy vycházejí přednostně z aplikace současných právních předpisů podepřených ekonomickým hodnocením.

Vydala Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, Fakulta lesnická a dřevařská, Brno, 1995.

Škody způsobené srnčí zvěří - okus a vytloukání /z německého originálu "Verbiss-Schäden" z roku 2015/

Erwin Engesser

Autor dlouhodobě věnuje pozornost škodám způsobovaným okusem a vytloukáním, což slouží jako podklad pro plánování odstřelu srnčí zvěře. Hodnota škod způsobovaných okusem v jednotlivých letech velmi kolísá, ubývá zmlazení smrku a borovice, přibývají porosty listnatých dřevin, především buku. U hlavních druhů dřevin dochází celkově ke zlepšení, ale všechny vzácnější druhy jsou nadále okusem silně poškozovány. Ani zvýšený, případně vysoký odstřel zvěře tomu nezabrání. Proto je třeba zaměřit pozornost na intenzivnější péči o mladé lesní stromky. Cílem této knihy je seznámit čtenáře s jednoduchými a praktickými poznatky, jako jsou ekologická nika srnčí zvěře, les jako srnčí ráj, lov srnčí zvěře v lese

poskytující bohatý kryt, malá nauka o lese, lesních dřevinách a jejich zmlazování a mechanických ochranných opatřeních. Dále autor probírá škody způsobené zvěří a opatření na ochranu a péči o les, Zdůrazňuje důležitost obnovy, udržení smíšených lesů a spolupráci mezi lesníky a myslivci.

Z předmluvy Ing. Radovana Nůska, lesního správce Lesní správy Vodňany Lesů České republiky, s.p.: "... V této knize přináší autor pohled lesníka a zároveň i myslivce na problém škod srnčí zvěří.

Přestože autor shrnuje poznatky ze sousední země, země s jinou legislativou a možno říci jiným naturelem, může si čtenář odnést mnohé nové poznatky. Autorovi se podařilo upozornit na to, čeho si uživatelé a vlastníci honitby při svých pochůzkách lesem třeba nepovšimnou. Za pozornost stojí kapitoly týkající se poškozování jednotlivých druhů dřevin a bezpochyby také použití jednoduchých a praktických způsobů ochrany vtroušených jedinců lesních dřevin. Návrhy ochrany pana Engessera by bylo vhodné využívat v porostech s nízkou schopností přirozené obnovy, například ve smrkových monokulturách, a v porostech, ve kterých je každý jedinec vtroušené listnaté dřeviny darem. ..."

Vydala Grada Publishing, a.s., Praha, 2015.

Ochrana zvířat v právu

Hana Müllerová a Jiří Stejskal

Dílo "Ochrana zvířat v právu" je v české odborné literatuře prvním komplexním zpracováním tématu vývoje a současného stavu právní úpravy týkající se zvířat. Její autoři, Hana Müllerová z Ústavu státu a práva Akademie věd České republiky a Vojtěch Stejskal z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, zde zasazují výklad vzniku a formování novodobé ochrany zvířat prostředky práva do širšího kontextu poznatků společenských a přírodních věd, zejména do souvislostí vývoje vztahu lidstva ke zvířatům vůbec. Těžištěm knihy je rozbor současného postavení zvířat v právu, od otázky jejich právního statusu, přes regulaci nakládání s nimi při různých lidských činnostech, až po zajištění jejich právní ochrany

před týráním a jejich správných životních podmínek (welfare). Kniha pojednává některá dílčí témata týkající se zvířat v českém jazyce vůbec poprvé (např. historické soudní procesy se zvířaty). Autoři se nevyhýbají ani otázkám obtížným či kontroverzním, jako jsou regulace využívání zvířat pro pokusné účely, právní aspekty aplikace moderních biotechnologií na zvířata (klonování) nebo hnutí za práva zvířat. Podoba platné právní úpravy ochrany zvířat je zachycena ve sféře práva mezinárodního, evropského (unijního) i vnitrostátního; analýza současné české legislativy a jejího praktického uplatňování tvoří samostatnou část. Kniha je určena jak studentům právnických, veterinárních a zemědělských fakult, na nichž se obor právní ochrany zvířat začíná vydělovat jako obor samostatně vyučovaný, tak odborné veřejnosti i všem zájemcům z řad neprávnicků, pro něž je zajišťování ochrany zvířat osobní výzvou. Tato kniha vznikla jako výsledek grantového projektu GA ČR č. 407/08/1053 "Právní ochrana zvířat a péče o ně (aspekty mezinárodní, komunitární, vnitrostátní)", který byl řešen v letech 2008-2012. Je zpracována podle právního stavu ke dni 1. června 2013.

Vydalo Nakladatelství Academia, Středisko společných činností Akademie věd České republiky, v.v.i., Praha, 2013, v edici Společnost.

(fytopatologických opatření k ničení choroboplodných organismů společně s jejich rostlinnými hostiteli) upraveny i legislativně. Ne vždy je odborná veřejnost dostatečně informována o spektru invazních druhů, jejich významu a možnostech kontroly a obrany proti nim. Cílem semináře bylo přinést souhrnnou informaci o invazních druzích v lesním hospodářství a jejich významu. Příspěvky se věnují karanténním škodlivým organismům (škůdcům a původcům chorob), podkornímu, dřevokaznému, listožravému a savému hmyzu, houbovým patogenům, invazním plevelům (bylinám a dřevinám), nepůvodním obratlovcům (mývalovi severnímu, psíkovi mývalovitému, norkovi americkému a nutrii říční) a původním expandujícím druhům obratlovců (bobrovi evropskému, krkavci velkému a kormoránovi velkému).

Vydala Česká lesnická společnost, o.s., Praha, 2015.

Moravský sladkoplodý jeřáb - Z Ostružné do světa

Radim Lokoč, Bohumila Tinzová a Ondřej Dovala

V knížečce je chronologicky popsána obec Ostružná a historie vzniku jeřábu moravského sladkoplodého včetně popisu jeho rozlišovacích znaků, následují informace o současném výskytu tohoto jeřábu v Ostružné a okolí a také praktické rady k pěstování a množení jeřábu. Nechybí zde ani upozornění na využívání specialit z jedlých jeřabin, samozřejmě s recepty. Publikace je součástí projektu "Návrat jeřábu sladkoplodého do Jeseníků", finančně podporovaného Lesy ČR, s.p., Olomouckým krajem, Nadací Partnerství spolu se Státním fondem životního prostředí ČR, Ministerstvem životního prostředí ČR a Městem Jeseník.

Vydalo Eberesche, občanské sdružení, Jeseník, 2013, vydání druhé (1. vydání: rok 2012).

Oskeruše – strom pro novou Evropu

Vít Hrdoušek, Zdeněk Špišek, Boris Krška, Jaba Šedivá a Ladislav Bakay

Publikace, která sumarizuje dosud známé informace o největším druhu z rodu Sorbus, o jeřábu oskeruši (*Sorbus domestica* L.), je určena pro širokou veřejnost, ale jistě i odborník si v ní najde zajímavé informace. Zároveň je podrobným návodem pro pěstitele oskeruší. Postupně čtenáře seznamuje s popisem tohoto krásného stromu, s výběrem vhodného stanoviště, s množením, růstem, řezem, ekologií, nemocemi a škůdci. Mapuje dlouhou tradici pěstování tohoto druhu od antiky po současnost s důrazem na využití plodů a dřeva. Podrobně dokládá rozšíření a užití oskeruše v jednotlivých zemích Evropy, ale i za jejími hranicemi. Volně tak publikace navazuje na knihu prof. Kausche "Der Speierling" (2000), kterou

doplňuje a rozšiřuje o nové poznatky. Uceluje nové informace týkající se morfologické a genetické variability druhu. Ukazuje na jedinečnou ekologii druhu a vysvětluje možné příčiny vzácnosti oskeruše v evropské krajině. Poukazuje na možnosti využití tohoto jedinečného stromu v lesnictví i v parkových a krajinářských úpravách. Nově se snaží srovnat stávající údaje o ovocnářství oskeruše a vymezit

jednotlivé pomologické typy pro tento znovuobjevený ovocný druh s jejich vlastnostmi jak pro přímý konzum, tak pro další zpracování.

Vydal Petr Brázda - vydavatelství, 2014, ve spolupráci s Místní akční skupinou Strážnicko v rámci projektu "Venkovské tradice v krajině II".

Vajíčka a larvy obojživelníků České republiky

Jaromír Maštera, Vít Zavadil a Jan Dvořák

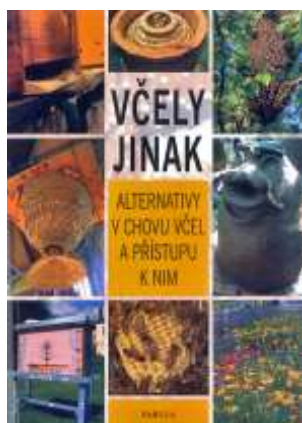
Publikace tematicky zaměřená pouze na snůšky a larvy našich obojživelníků nebyla doposud v České republice vydána. Hlavním motivem, který autory vedl k jejímu sepsání, byly zejména neúplné informace a nepřesnosti, jež se vyskytují v některých již vydaných knihách a také na různých internetových stránkách. Tato publikace se snaží podat ucelené a co nejpodrobnější informace o snůškách vajíček a larvách všech našich obojživelníků a doplnit je rozsáhlou fotodokumentací a kresbami. Kniha je strukturována následovně: Po úvodu popisujícím metodiku přípravy publikace následují poznámky k používání publikace, doporučené metody terénního výzkumu snůšek a larev a stručné poznámky

k rozmnožování obojživelníků. Dále navazuje hlavní část knihy věnující se podrobně snůškám a larvám jednotlivých druhů obojživelníků - jsou zde zařazeny popisy snůšek a larev s uvedením jejich variability a s upozorněním na možnost záměny s jinými druhy. Závěr atlasu obsahuje tabulkové přehledy hlavních znaků snůšek a larev obojživelníků České republiky.

Vydalo Nakladatelství Academia, Středisko společných činností Akademie věd České republiky, v.v.i., Praha, 2015, v edici Atlasy.

Včely jinak - Alternativy v chovu včel a přístupu k nim

editor: Radomil Hradil

Kniha přináší na 320 stranách texty více než dvou desítek autorů, průkopníků alternativního chovu včel z České republiky, Slovenska, Německa, Švýcarska, Velké Británie i dalších zemí. Významné zastoupení mají anthroposofičtí autoři, navazující na přednášky Rudolfa Steinera o včelách z roku 1923. Kniha je rozdělena do čtyř oddílů, z nichž první formuluje problém a nastiňuje některé z jeho příčin. Druhý oddíl přináší paletu možností jiného pohledu na včely a snaží se poodhalit roušku tajemství včelstva a přiblížit se mu. Třetí, nejobsáhlejší oddíl je věnován samotnému chovu, v první části různým chovatelským opatřením, ve druhé pak otázce úlů. Čtvrtý, poslední oddíl se zaměřuje na krajinu a možnosti

každého z nás, jak zlepšit její stav - to je na možnosti zvýšení potravní nabídky pro včely.

Vydalo nakladatelství Fabula - Hana Jankovská, Hranice, 2014.

Aktuální problémy pěstování lesa

Aktuální problémy
pěstování lesa

Opočno
28. 11. 2013

Sborník přednášek z odborného semináře (Opočno, 28. 11. 1. 2013), který pořádal Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i., Výzkumná stanice Opočno. Cílem semináře bylo seznámení pracovníků praxe s aktuálními poznatky v oboru pěstování lesa (školkařství a zalesňování, obnovy a výchovy lesa). Sborník obsahuje odborné příspěvky přibližující některé současné poznatky o potřebné kvalitě krytokořenného sadebního materiálu lesních dřevin pro úspěšnou umělou obnovu lesa a zalesňování, o poloodrostcích a odrostcích nové generace, o katalogu obalů pro pěstování krytokořenného sadebního materiálu lesních dřevin, o problematice netvárnosti borovic v nejmladších kulturách východního Polabí, o pěstování smrkových porostů na bývalých zemědělských půdách a o pěstování douglasky v podmínkách České republiky. Sborník je doplněn informací o knihovnických a informačních službách poskytovaných v rámci činnosti Výzkumné stanice Opočno. Sborník byl vydán v rámci realizace zakázky Ministerstva zemědělství "Expertní a poradenská činnost v oboru lesního semenářství a školkařství, obnovy lesa a zalesňování, včetně uplatnění biotechnologií". Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i., touto formou poskytuje informace držitelům (vlastníkům a nájmcům) lesa s využitím průběžně doplňované databáze informací a poznatků z domácích i zahraničních zdrojů.

Vydal Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i., Výzkumná stanice Opočno, 2013.

Obmýtí

Sborník referátů ze semináře (Humpolec, 11. 11. 2010), který pořádaly Česká komora odborných lesních hospodářů a Česká lesnická společnost, o.s., pobočka Dendrologická, Dobřichovice, pod odbornou záštitou a za finančního příspěví Ministerstva zemědělství ČR, sekce lesního hospodářství. Stanovení doby obmýtí je dlouhodobá otázka produkce lesů, zpočátku se jeví jako ryze ekonomická.

V poslední době se situace výrazně změnila; již není cílem lesního hospodáře dosáhnout maximální rozměry kulatiny - o přesílené dříví je zájem omezený. Problematiku ovlivňuje význam celospolečenských funkcí lesa a ochrana přírody. Přijatelným snížením doby obmýtí je možné dosáhnout rychlejší přeměny smrkových monokultur na nevhodných stanovištích. V ostatních porostech lze podporovat změnu druhové dřevinné skladby ke skladbě přirozené tak, jak je stanoveno v Národním lesnickém programu II.

Vydala Česká lesnická společnost, o.s., Praha, 2010.

Encyklopedie "Svět zvířat"

Zoologové až dosud zaznamenali takřka půldruhého milionu druhů živočichů, a přesto zdaleka nejsou se svou prací u konce, neboť mnoho koutů naší planety, počínaje tropickými pralesy a konče mořskými hlubinami, ještě nevydalo všechna svá tajemství. Odhady skutečné rozmanitosti žijících zvířat se přitom neustále zvyšují a z někdejších pěti či šesti milionů se už vyšplhaly ke třiceti, či dokonce k neuvěřitelným sto milionům druhů. Je naší výhodou, že dokážeme bohatost a mnohotvárnost přírodního prostředí vnímat. Na druhé straně, člověk po celou dobu své existence na úkor přírody žije. Už pravěcí lovci přispěli k rychlému zániku mamutů, ve starověku lidé vyhubili mnoho bezbranných zvířat na oceánských ostrovech a to, jak se Zemí zacházejí současné generace, vidíme denně kolem sebe. Přestože myšlenky ochrany přírody pronikají do povědomí lidstva, uplyne ještě hodně času, než si většina uvědomí, že přírodní zákony platí i pro člověka.

Máme-li vědět, co chránit, musíme znát svět, který nás obklopuje, do nejmenších podrobností. Nelze v této souvislosti nezpomenout, že v roce 1926 vyšel Jirsíkův český překlad Brehmova Života zvířat ve dvanácti dílech. Po dalších třiceti letech, v roce 1956, pak vydalo nakladatelství Albatros sedmisvazkové dílo Světem zvířat, sestavené kolektivem zasvěcených autorů a s ilustracemi Antonína Pospíšila, jež se dočkalo řady reedicií. Přes značný časový odstup zůstávají obě tyto encyklopedie stěžejními prameny systematicky uspořádaných údajů o zvířatech. Mezitím však zoologie pokročila o notný kus dopředu. Přibyly nejen nové druhy, ale i řády a třídy živočichů, jiná zvířata naopak vymizela nebo se ocitla na pokraji vyhubení a o mnoha dalších jsou k dispozici nové, úplnější a přesnější informace. Ve snaze navázat na úspěšnou tradici připravili autoři s předními českými zoology pro nakladatelství Albatros novou encyklopedii Svět zvířat. Jak název napovídá, autoři se hlásí k odkazu předchozí encyklopedie Světem zvířat, na které většina z nás odrostla. Autoři cítí jako svou morální povinnost dát mladším generacím do ruky podobného, avšak modernějšího a doplněného průvodce živočišnou říší. Ve dvanácti dílech, věnovaných postupně všem skupinám obratlovců i bezobratlých, domácím zvířatům i tvorům chovaným pro zábavu, dostávají čtenáři do ruky nový pohled do říše zvířat, odpovídající stavu poznání na konci 20. století. Poučení v něm určitě najdou mladí i staří, laici i odborníci, žáci základních škol i univerzitní studenti. Encyklopedie zároveň uceleně představí i české ilustrátory, mnohé z nich znají spíše čtenáři v zahraničí než u nás.

Svět zvířat - svazek I: Savci (1)

Miloš Anděra

Všeobecná část, ptakořitní, vačnatci, chudozubí, hmyzožravci, tany, letuchy, letouni, primáti.

Svět zvířat - svazek II: Savci (2)

Miloš Anděra

Šelmy, luskouni, hrabáci, hlodavci.

Svět zvířat - svazek III: Savci (3)*Miloš Anděra a Jaroslav Červený*

Kytovci, sirény, chobotnatci, damani, lichokopytníci, sudokopytníci, zajíci, bércouni.

Svět zvířat - svazek IV: Ptáci (1)*Karel Šťastný, Vladimír Bejček a Karel Hudec*

Všeobecná část, pštrosi, tinamy, tučňáci, potáplice, potápky, trubkonosí, veslonozí, brodiví, plameňáci, vrubozobí, dravci, hrabaví.

Svět zvířat - svazek V: Ptáci (2)*Karel Šťastný, Vladimír Bejček a Pavel Vašák*

Hoacinové, krátkokřídlí, dlouhokřídlí, stepokurové, měkkozubí, papoušci, kukačky, sovy, lelkové, svišťouni, myšáci, trogoni, srostloprstí, šplhavci.

Svět zvířat - svazek VI: Ptáci (3)*Karel Šťastný, Vladimír Bejček a Pavel Vašák*

Pěvci.

Svět zvířat - svazek VII: Obojživelníci, plazi*Jiří Moravec*

Obojživelníci: ocaseatí, červoři, žáby. Plazi: želvy, krokodýli, halerie, ještěři, dvouplazi, hadi.

Svět zvířat - svazek VIII: Ryby (1)*Lubomír Hanel*

Všeobecná část, lalokoploutví, dvojdyšní, chrupavčití, kostnatí.

Svět zvířat - svazek IX: Ryby (2)*Lubomír Hanel*

Kostnatí, paryby, sliznatky, mihule, kopinatci, sumky, salpy, vršenky.

Svět zvířat - svazek X: Bezobratlí (1)*Vladimír Motyčka a Zdeněk Roller*

Všechny skupiny kromě hmyzu.

Svět zvířat - svazek XI: Bezobratlí (2)*Jan Macek*

Hmyz.

Svět zvířat - svazek XII: Domácí zvířata

Alena Červená, Miloš Anděra, Jiří Moravec, Lubomír Hanel a Helena Kholová

Na sestaveném přehledu domácích zvířat a "miláčků" se autoři snaží ukázat, jak člověk dokáže - cíleným dlouhodobým šlechtěním či náhodným výběrem - proměnit původní divoké druhy v obdivuhodnou škálu desítek až stovek plemen či různých forem, zcela odlišných od předků, kteří stáli na počátku zdomácnění. Čtenář zde najde přehled jak nejběžnějších, tak i nejzajímavějších forem, které vznikly zásluhou člověka. Kromě základního popisu a popřípadě vyobrazení nechybějí údaje o jejich historii, využití a další pozoruhodnosti.

Svět pravěku

Bořivoj Záruba

Svět pravěku je doplňkový svazek encyklopedie Svět zvířat a nabízí čtenářům řadu pohledů na krajiny světů dávno zaniklých a představuje jejich podivuhodné obyvatele.

12 svazků a 13. doplňkový svazek vydalo nakladatelství Albatros, a.s., Praha, v letech 1997-2001.

Jiří Uhlíř